

Nr 96

Av herr **Hermansson m. fl.**, om vissa kulturpolitiska åtgärder.

(Lika lydande med motion nr 71 i Första kammaren)

Stockholm i januari 1965

C.-H. Hermansson

Sven Hector

Henning Nilsson

Gustaf Lorentzon

Nr 97

Av herrar **Jansson och Lorentzon**, angående ungdomens bostadsfråga.

Bostadsbristen är icke något speciellt ungdomsproblem. Men ungdomens boendebekymmer är kanske den mest allvarliga delen på den invecklade bostadsproblematikens område. De unga bostadskonsumenternas läge är mycket utsatt, och frånvaron av tillräckliga lösningar bidrar till att skapa sociala problem, som i många fall ter sig i det närmaste olösliga med nuvarande resurser på det sociala området.

Naturligtvis framstår bristen i sin skarpaste kontrast i de större städerna. De uppgifter som nedan lämnas från Stockholm får därför i någon mån illustrera situationen i landets största städer.

På ungdomens storstockholmsting den 28—29 november 1964 intog bostadsfrågan en central plats i diskussioner och beslut. Motioner hade till tinget inkommit från SSU, FPU, Demokratisk ungdom och Centerns ungdomsförbund med viktiga synpunkter för att bringa bostadsfrågan till sin lösning. Detta får tas som ett uttryck för den oro som den politiskt aktiva ungdomen i dag hyser inför utvecklingen på bostadsmarknaden.

För ungdomar i Stockholm finns det två huvudsakliga vägar att lösa sina boendeproblem utanför föräldrahemmet: inneboenderum och ungdomshotell. För den universitets- och högskolestuderande ungdomen tillkommer studenthotellen.

Enligt 1960 års bostads- och folkräkning var antalet mantalsskrivna ungdomar i Stockholm den 1 november 1960 i åldersgruppen 15—25 år inte mindre än 110 282. Av dessa var 59 220 i åldern 15—20 år och 51 062 i åldern 20—25 år.

Då vi i detta sammanhang närmast tänker på de ogifta ungdomarna skall från samma bostads- och folkräkning lämnas några intressanta besked. Av hela populationen i åldersgruppen 15—25 år var 84 018 i åldern 16—25 år ogifta. Av dessa hade endast 4 118 egen bostad, 60 940 bodde hos föräldrar och 10 622 var inneboende, 2 080 bodde i olika former av kollektivhushåll. Till detta kommer några övriga boendeförhållanden av mindre omfattning.

75 procent av de ogifta ungdomarna i åldern 16—25 år (Stockholm) bor hos föräldrarna (eller andra anhöriga). 13 procent är inneboende.

Sammanlagt fanns 43 262 män i gruppen 16—25 år. 22 849 av dessa var 16—20 år. 20 734 bodde hos föräldrarna, 761 var inneboende och 151 bodde i kollektiva hushåll. 150 disponerade egen bostad. Antalet män i åldern 20—25 år var 20 413 och av dessa bodde 12 437 hos sina föräldrar, 3 617 var inneboende, 624 bodde i kollektivhushåll och 1 635 disponerade egen bostad.

Sammanlagda antalet ogifta kvinnor i gruppen 16—25 år var 40 756. I åldern 16—20 år återfanns 23 450, och av dessa bodde 19 425 hos föräldrarna, 2 033 var inneboende och 382 hade kollektivhushåll som boendeform. 311 disponerade egen bostad. Antalet ogifta kvinnor i åldern 20—25 år var 17 306. Av dessa bodde fortfarande 8 344 hos föräldrarna. 4 211 var inneboende, 923 bodde i kollektivhushåll och 2 022 hade egen bostad.

Siffrorna följer ej varandra i jämförelse mellan kön och olika åldersgrupper. Generellt kan dock sägas att 3/4 av hela populationen ogifta bor i föräldrahemmet, och även om denna del sjunker i de övre åldrarna är det ingen god boendelösning för de flesta vuxna ungdomar att bo hemma — inte minst med tanke på att Stockholm ännu präglas av för små bostäder i förhållande till familjernas storlek. Vid en normal bostadsmarknad, där alla bostadssökande kunde få en bra bostad till rimligt pris, skulle visserligen antalet gifta ungdomar åtminstone i de övre åldersgrupperna troligen bli betydligt högre. Men fortfarande skulle många vara ogifta och ha behov av egen bostad utanför föräldrahemmet.

Det är knappast riktigt att kräva byggandet av flera smålägenheter för ensamstående ungdomar. Resultatet torde bli att många vid giftermålet i så fall skulle bli kvarboende i t. ex. rum med kokvrå och vara hänvisade till denna boendeform under många år och med barn i familjen. Efter en tid skulle därmed dessa bostäder i stor utsträckning icke stå till den ogifta ungdomens disposition utan bli en form av bostadsslum. Andra vägar måste nu sökas.

Till detta kommer att ovanstående siffror gäller enbart mantalsskrivna ungdomar i Stockholm. Ärligen kommer ett stort antal ungdomar till Stockholm och är ej mantalsskrivna i staden. I en motion i Stockholms stadsfull-

mäktige (38/1963), bl. a. signerad av förbundssekreteraren i Hyresgästernas riksförbund, uppges att 25 000 ungdomar årligen flyttar till Stockholm. 6 000 av dessa uppges ordna bostadsfrågan hos släktingar eller bekanta. 1 300 får bostad genom den kommunala ungdomsupplysningen och 2 800 genom studentförmedling. En del företag medverkar dessutom till att de nytillkomna får inneboenderum. Cirka 15 000 nyinflyttade ungdomar skulle således få sin bostadsfråga löst till stor del genom privata byråer, vilkas verksamhet i de flesta fall synes framstå som tvivelaktig.

Många ungdomar tvingas från sina hemorter enär de icke kan beredas anställning där. Ej så få måste därför flytta till Stockholm och andra större städer för att kunna få den utbildning, som de vill skaffa sig. En stor grupp ambitiösa ungdomar från landsorten söker också kombinera förvärvsarbete med kvällsstudier, och avancerade sådana kan erbjudas främst i Stockholm och Göteborg.

Den stora efterfrågan på bostäder för ogifta ungdomar har lett till höga priser på de möblerade rummen. Man måste därför söka sig fram till lösningar, som ökar antalet tillgängliga ungdomsbostäder och samtidigt bidrar till att rensa ut olämpliga bostadsmiljöer av inneboendeslag och sänka priserna på de möblerade rummen.

På de s. k. ungdomshotellen i Stockholm finns nu omkring 750 platser. Antalet sådana hotell är fem, och denna form av kollektivt boende innebär att ungdomarna disponerar egna bostäder men har vissa gemensamma serviceinrättningar. De allra flesta av rummen är enkelrum och alla är av hög kvalitet. I de nyaste hotellen har samtliga hyresgäster egna badrum och toaletter.

Ungdomshotellen i Stockholm är i princip självbärande. Hyrorna varierar mellan 140 kronor och 255 kronor för enkelrum. Den stora prisskillnaden får framför allt ses mot bakgrunden av att de nyare hotellen har större byggkostnader. Måltidstväng existerar, hyresgästerna måste köpa minst 25 måltidskuponger varje månad till en kostnad av drygt 90 kronor.

En jämförelse mellan hyrorna på ungdomshotellen och studenthemmen utfaller till de senares fördel. Detta beror bl. a. på gynnsammare lånemöjligheter och statligt stöd.

Ungdomshotellen som boendeform hör i första hand hemma i de större städerna. Man tvingas notera att tillgången icke på långt när tillfredsställer efterfrågan. I Stockholm uppges väntetiden för män vara omkring sex månader och för kvinnor 16--18 månader. Därest hyrorna i ungdomshotellen kunde pressas ned finge man räkna med ökad efterfrågan. Kostnaderna måste dock betecknas som relativt låga vid en jämförelse med de flesta möblerade rum hos privata värdar där i många fall hyran är högre och komforten betydligt lägre.

Bostadsdjungeln ger många möjligheter för samvetslösa individer. Det är tydligt att många ungdomar blir godtyckligt utlämnade åt privata hy-

resbyråer och enskilda värdar utan socialt intresse och social insikt. För oss framstår det som självklart att denna marknad på ett bättre sätt bör regleras av samhälleliga organ och förmedlingen av möblerade rum ske genom kommunala ungdomsbyråer.

Tillkomsten av ytterligare ungdomshotell skulle bidra till att lätta trycket på de möblerade rummen och därmed sänka dessa hyror eller i varje fall förhindra ytterligare stegring.

En *obligatorisk rumsförmedling*, som innebär att grunden för de privata hyresbyråernas rumsförmedling väsentligen skulle minska, betyder en sanering av hela marknaden för omöblerade rum. Den skulle verkningsfullt angripa ett oskäligt provisionssystem och förhindra spekulation.

Frågan om en obligatorisk bostadsförmedling har för storstadsregionerna och tätorter med stark bostadsbrist med förtur upptagits till utredning. Det vore önskvärt om den sittande utredningen också prövade frågan om en obligatorisk rumsförmedling.

Enligt vår mening bör statsmakterna ge sitt stöd för åstadkommandet av ungdomshotell — eller jämförbara ungdomsbostäder — *på samma grunder som i fråga om studentbostäder*. De kommunala myndigheterna bör stimuleras att bygga ungdomshotell och ytterligare effektivisera sin rumsförmedlande verksamhet. I det senare fallet finns dock skäl som talar mot att rumsförmedling och förmedling av platser på ungdomshotell *helt* skall ligga hos den kommunala bostadsförmedlingen. I alla händelser bör, där skäl talar för en annan lösning, möjligheterna för en ändamålsenlig anpassning uppmärksammas. Andra organ kan — såsom i Stockholm — vara mera ägnade för denna uppgift. Social rådgivning, upplysning, vägledning i fritidsfrågor och liknande kan med fördel direkt knytas samman med en sådan kommunal rumsförmedling. Personalen kan med andra ord ej enbart ha till uppgift att förmedla boendemöjligheter utan även ges en rad sociala uppgifter.

Med hänvisning till vad vi i ovanstående anförut föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att dels frågan om åtgärder i syfte att åstadkomma ändamålsenliga former för rumsförmedling åt bostadsbehövande ogifta ungdomar, dels frågan om statligt stöd för uppförande i kommunal regi av ungdomshotell eller kollektiva ungdomsbostäder i enlighet med vad i denna motion anförts skyndsamt blir föremål för utredning och att förslag föreläggas 1966 års riksdag.

Stockholm i januari 1965

Axel Jansson

Gustaf Lorentzon